

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.н. Иван Ганчев Гарванов – УниБИТ

член на Научно жури, назначено със Заповед на Директора на ИМИ-БАН
№ 31/30.01.2020

ОТНОСНО: Дисертационен труд на **Монка Добрева Коцева** на тема “**Е-фасилитатор**”, представен за придобиване на образователна и научна степен “доктор” в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. „Педагогика на обучението по ...“, докторска програма „Методика на обучението по математика, информатика и информационни технологии“.

1. Общо описание

На заседание на Научното жури на 03.02.2020 г. съм избран за рецензент и съм получил по електронен път следните документи:

- Професионална автобиография;
- Заповед за зачисляване в докторантура;
- Протоколи за издържаните изпити, съгласно плана на докторантурата;
- Заповед за отчисляване с право на защита;
- Заповед на Директора на ИМИ за обсъждане на дисертационния труд от първичното звено;
- Протокол от обсъждане на дисертационния труд от съвета на първичното звено;
- Информационна карта НАЦИД – образец 1 и 3;
- Списък на публикациите, свързани с темата на дисертацията;
- Списък на забелязани цитирания;
- Копия на публикациите;
- Декларация за оригиналност;
- Дисертация, приложения;
- Справка за приносите;
- Автореферат;

Монка Коцева е зачислена в задочна форма на обучение в ИМИ-БАН със заповед № 960/27.12.2013, срок на обучение от 01.01.2014 до 01.01.2018 и с научни ръководители проф. д-р Тони Чехларова и проф. д-р Радослав Йошинов.

2. Актуалност

Темата на дисертационният труд е изключително актуална и е из между основните приоритети на Европейската комисия, а именно стратегията за изграждане на модерно електронно общество посредством промяна на образователния процес, което да подпомогне личностното развитие, формирането на активно гражданство, осигуряването на трудовата заетост, повишаването на качеството на живот, намаляване на цифровото неравенство между хората.

3. Познание на проблема

В дисертационният труд е направен изчерпателен анализ и са систематизирани европейски и национални стратегически документи, резултати от европейски и национални проекти и добри практики, свързани с електронно включване което определя необходимостта от преодоляване на задълбочаващата се пропаст между хората, които не владеят съвременните цифрови технологии и в следствие на това не са в състояние да реализират пълния си потенциал на работното място, и тези, които участват активно в цифровият свят. От направения обзор може да се установи, че докторантката добре познава естеството на изследваната проблематика. Доказателство за това са броя на използваните 104 литературни източника, посочени в библиографската справка.

4. Аналитична характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е в общ обем от 144 страници, съдържа 44 фигури и 13 таблици и е структуриран в увод, 4 глави, заключение, приноси, списък на публикациите, забелязани цитирания. Обосновката, актуалността и обзора на съвременното състояние на научните изследвания в предметната област са представени в **Глава 1**. Определени са перспективните изследователски направления, показана е ролята на е-фасилитатора като катализатор на електронното приобщаване в Европейските документи и добри практики.

В **Глава 2** са показани резултатите от анкетно проучване с учители за необходимостта от професията е-фасилитатор и неговите дейности в училище. Предложен е модел на е-фасилитатора, формулирани са основните дейности на е-фасилитатора и е предложено схематично представяне на модела.

В **Глава 3** са направена конкретизация на предложеният модела на е-фасилитатор в училищното образование.

В Глава 4 са проведени педагогически експеримент за валидиране на модела предложеният модел на е-фасилитатор при повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти, при обучение на незрящи и при провеждане на уебинар.

5. Цел и задачи в дисертационния труд

На стр. 7 от дисертационния труд е определена целта като „повишаване на ефективността на образователния процес в дигиталната ера чрез създаване на модел на е-фасилитатор в образованието и експериментална проверка на приложението му“.

За реализиране на тази цел са формулирани следните задачи:

1. Да се направи анализ на европейските и националните стратегически документи, свързани с електронното включване и е-фасилитатор.
2. Да се проучат резултати от европейски и национални проекти и добри практики, свързани с основните дейности и подготовката на е-фасилитатори.
3. Да се опише спецификата в основните дейности на е-фасилитатора в образованието.
4. Да се разработи модел на е-фасилитатор в образованието.
5. Да се провери ефективността на използване на модела в образованието.

6. Методика на изследването

За реализиране на целта и задачите на дисертационния труд са използвани методите:

- Проучване и анализ на педагогическа, методическа, учебна и техническа литература, свързана с предмета на изследване.
- Методи на научно познание наблюдение, сравнение, анализ, синтез, обобщение, конкретизация, верификация и валидация.
- Анкетиране, беседи с учители, рефлексия.
- Дидактически експеримент.

7. Автореферат и авторска справка

Представеният автореферат отразяват достоверно съдържанието на дисертационния труд и съответстват на изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ. От приложена декларация за оригиналност на представените резултати, като и от представените публикации по дисертационния труд може да се съди, че описаните резултати са лично дело на докторанта.

8. Приноси на докторанта

Приемам всички приноси на докторантката, а именно:

- На базата на проведен задълбочен обзор и анализ, както и посредством систематизиране на европейски и национални стратегически документи, резултати от европейски и национални проекти и добри практики, свързани с електронно включване, е разработен модел на е-фасилитатор в образованието.
- Систематизирани са дейностите на е-фасилитатор при провеждане на квалификационен курс. Разработени са ресурси, подпомагащи дейността на е-фасилитатора при провеждане на квалификационен курс. Установена е ефективността от прилагане на модела при провеждане на квалификационен курс.
- Систематизирани са дейностите на е-фасилитатор при провеждане на уебинар. Разработени са ресурси, подпомагащи дейността на е-фасилитатора при провеждане на уебинар. Установена е ефективността от прилагане на модела при провеждане на уебинар.
- Направена е адаптация на общата програма за придобиване на основни компютърни умения за обучаеми със специални образователни потребности. Разработени са материали за обучение по информационни технологии с примерни изпитни тестове за зрительно затруднени обучаеми (над 80%) с използване на програма за четене на екрана.

9. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и с допълнителните изисквания по чл. 1а, ал. 2 от ППЗРАСРБ

По дисертационния труд са представени общо 9 публикации, 7 от тях са английски език и 2 на български език. Забелязани са общо 6 цитирания за 2 от публикациите – четири цитирания за публикация №1 и две цитирания за № 4. Посочени са още 3 цитирания на публикация №1, но за мен това са самоцитирания.

Съгласно минималните национални изисквания за получаване на ОНС „Доктор” по професионално направление 1.3. „Педагогика на обучението по ...“, определени в ППЗРАСРБ се изискват наличие на поне 30 точки по Група показатели Г. Същият брой точки се изисква и от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в БАН и на Правилника за специфичните условия за придобиване

на научни степени и за заемане на академични длъжности в ИМИ-БАН. Представените публикации по дисертационния труд значително превишават изискуемия минимум от 30 точки.

10. Критични бележки и препоръки

Позволявам си да препоръчам на докторантката **Монка Коцева** да се стреми за в бъдеще да публикува своите научни резултати в списания и конференции, реферирани и индексирани в Scopus и Web of Science.

Към докторантката имам следния въпрос:

Кои критерии за оценка на ефективността на електронното включване са използвани в дисертационният труд и кой от тях е най-значим?

11. Заключение

Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Р.България, Правилника за неговото прилагане, Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в БАН и на Правилника за специфичните условия за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в ИМИ-БАН. Постигнатите резултати в дисертационния труд, изпълнението на националните минимални изисквания, съгласно чл. 1а, ал. 2 от ППЗРАСРБ, ми дават достатъчно основание да дам положителна оценка на дисертационния труд и **предлагам на уважаемото Научно жури да присъди на Монка Добрева Коцева образователната и научна степен “доктор” по докторска програма “Методика на обучението по математика, информатика и информационни технологии”, професионално направление 1.3. “Педагогика на обучението по ... ”.**

12.02.2020 г.

/проф. д.н. Иван Гарванов/